СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 259. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 7 листопада 1933. VOL. XLI. No. 259. Jersey City, N. J., Tuesday, November 7, 1933. THREE CENTS.

ШЕСТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ В ОБОРОНІ МОРДОВАНОГО СОВІТАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Представники українських громад і орґанізацій в Америці, зібрані на Шестім Конґресі „Обєднання", **клонять голови перед геройством наших братів** на українських землях, котрі, готуючись до нової революційної боротьби за визволення, з надзвичайною самопосвятою бороняться перед наступом окупантів українських земель і ворогів української державницької ідеї.

Таврують плянове виголодження Великої України червоною Москвою як добре обдуманий большевицький плян, який змагає до фізичного знищення на Україні в першу чергу українського селянства, що ставить найбільший опір московському економічному визискови України. Стверджують, що політика Совітів змагає до того, щоби вигибаючу Україну заселити московським і іншим елементом. Уважають вимордування на Україні голодом, і то тільки в однім році, міліонів людей не практикованим досі в історії людства новим засобом політичної й національної боротьби, введеним у практику Совітами для знищення опору українських мас супроти московської комуністично-централістичної політики на Україні, як теж супроти її комуністичних господарських експериментів.

Щоби звернути більшу увагу американського уряду й усього американського громадянства на цей злочин совітів, назначуємо

МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД

МІСЯЦЕМ ПРОТЕСТУ ПРОТИ МОСКОВСЬКО-СОВІТСЬКОГО ВАРВАРСТВА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ,

а НЕДІЛЮ, 19 ЛИСТОПАДА,

НЕДІЛЕЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖАЛОБИ і МОЛИТВИ ЗА ВИМОРДУВАНИЙ СОВІТАМИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

Конґрес піддає, щоби по всіх українських церквах в Америці були відправлені в ту неділю за дозволом і згодою церковної влади богослуження в наміренні українського народу, що проживає під комуністичною диктатурою, а крім того панахида за померших наслідком большевицького гнету і голоду, так, як це було відправлене 29 жовтня 1933 р. по українських церквах Західної України.

Зібрані на Шестім Конґресі „Обєднання" делеґати, як висланники народу, що знають його бажання, думки і прямування, стверджують, що вони не чули про таку українську орґанізацію в Америці, яка не бажала би передати своїх почувань щодо подій на Великій Україні Президентови Злучених Держав саме в теперішнім часі, коли приходиться йому вирішувати питання визнання Совітів Америкою. **Тому Конґрес, ухвалюючи висилку осібної резолюції до Президента, заявляється за те, щоби всі українські громади в Америці, всі церкви, товариства, братства, сестрицтва, клюби, а навіть поодинокі діячі донесли негайно Президентови Рузвельтови про те, що вони думають про визнання тої влади, яка вимордовує голодом міліони безборонних людей.**

В тих письмах хай наша іміґрація домагається: відкриття правди, себто вислання безпартійної американської місії в справі провірення голодової траґедії на Україні. І хай просить Президента здержатися з вирішенням справи визнання Совітів, поки ота американська місія не дасть звіту про те, чи правдою є, що Совіти попри політичний терор і чрезвичайку взялися ще на Україні й за голодовий масовий морд українського населення.

Шестий Конґрес Обєднання просить Президента на випадок, як би він прихилявся до визнання Совітів, поставити Совітам перед визнанням **вимогу негайного припинення терору** на Радянській Україні, **дозволу на поворот на Україну з Соловецьких островів, Сибіру і інших місцевостей українських політичних засланців, а зокрема українських культурних діячів.**

На випадок, як би Совіти були визнані Америкою, Конґрес просить Президента зажадати від Совітів **ґарантії**, що вони не вживатимуть таких способів нищення українського народу, яким є з розмислом викликаний ними голод на Україні, котрий забрав в однім році кілька міліонів жертв.

Шестий Конґрес „Обєднання" заявляється за те, що треба зібрати **документи політичного й економічного поневолення України Совітами** і видати це друком чужими мовами, а зокрема мовою англійською. Тому треба складати і збирати жертви на допомогу Голодуючій Україні, як теж треба збирати гроші на те, щоби видати й оголосити перед світом документальну історію совітського морду міліонів українського народу. А такого документу домагаються від нас загинулі міліони наших братів, що віддали своє життя за ніщо інше, лише за Україну.

Шестий Конґрес заявляє, що ті страшні жертви, які кладе український нарід за свою державницьку ідею, та страшна голодова траґедія і ті молоді жертви, що гинуть разураз на польських шибеницях, тільки скріпляють українську націю, усувають усякі можливі кордони, партійні перешкоди і непорозуміння та збивають її духово в одну цілість. А в тій цілости зливається й українська еміґрація з Америки, яка через репрезентацію зорґанізованого старого й молодого покоління торжественно заявляє, що не спочине розкривати перед світом злочинства окупантів українських земель і допомагати визвольній боротьбі, поки наші землі не стануть обєднаними й вільними, а влада на них не опиниться в руках українського народу.

ЗАХОДИ УРЯДУ КОЛО УСПОКОЄННЯ ФАРМЕРІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вислав кількох визначних урядників у західні стейти для заспокоєння невдоволення фармерів з „Найри".

Страйк фармерів у деяких околицях починає прибирати широкі розміри. В Айові пикети зважилися навіть задержати поїзд, що віз худобу на зариз. Пикети випустили худобу з возів на волю.

Президент відкинув плян, щоб уряд установляв ціни на фармерські продукти.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ КАМПАНІЇ „КУПУЙ ТЕПЕР".

БОЙС (Айдаго). — Сенатор Бора в своїй промові в Пармі критикував кампанію „купуй тепер" як невдачу. Причиною невдачі, на його думку, є монопольні ціни.

Сенатор Бора говорить, що зарадити цьому може воскресення протитростових законів.

НОВИЙ НЕПРИЗНАНИЙ СТРАЙК МАЙНЕРІВ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — Конвенція орґанізації „Юнайтед Антрасайт Майнерс оф Пенсилвенія" постановила зарядити загальний страйк північного округа, щоби в цей спосіб добитися признання юнії та поправи умовин праці. Лідери кажуть, що на страйк вийдуть 60,000 майнерів.

Ця орґанізація невдоволена з політики Джана Луиса, президента юнії „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка."

Федеральний уряд вислав у цей округ представника Краєвої Робітничої Ради, щоби він полагодив непорозуміння.

ФИЛИПИНЦІ ДАЛІ ПОБИВАЮТЬСЯ ЗА СВОЮ САМОСТІЙНІСТЬ.

МАНІЛЯ (Филипини). — Сенатор Кесон знову виїздить з місією до Злучених Держав, щоби добитися повної самостійности Филипинських островів від Америки.

Прихильники сенатора бояться, що як Кесон буде в Америці, його противники в краю постараються знищити його політично.

7 ЛЮДЕЙ ЗАГИНУЛИ ЧЕРЕЗ ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

РЕД БЕНК (Ню Джерзі). — Військовий літак, на якому летіли поручник Джансон та його обсерватор, фельдфебель Пул, упав на хату коло повітрового порту цього міста. Від експльодуючої ґазоліни занявся дім так нагло, що 5 осіб, які в ньому були (всі вони Мурини), згоріли. Оба летуни теж погибли.

ЮНІЯ РАХУЄ 4 МІЛІОНИ НОВИХ РОБІТ.

ВАШИНҐТОН. — За обчисленнями Американської Федерації Праці число безробітних зменшилося від початку нової адміністрації на 4 міліони. На думку орґану Федерації, бизнес нині теж кращий, ніж був минулого березня.

ВІТЕР ВИСУШУЄ НАЙБІЛЬШИЙ ВОДОСПАД.

НАЄҐЕРА ФОЛС (Ню Йорк). — Сильний східній вітер здержав рух води озера Ірі до такого ступня, якого не памятають найстарші люди околиці.

Люди переходили сухою ногою на острови, на які можна було ходити тільки моетами. Канадійський уряд зарядив, щоби глибоко йдучі кораблі не вживали каналу св. Лаврентія.

ЖИДИ ЗА ЗАБОРОНУ НОВОГО НІМЕЦЬКОГО СВЯТА.

НЮ ЙОРК. — Жидівські ветерани знову віднеслися до мейора міста за заборону німецького свята 250-літньої річниці німецької іміґрації до Америки, яке тепер хоче влаштувати Товариство Стойбена. Протестуючі кажуть, що на тому святі промову будуть „чужинецькі вороги в Злучених Державах".

Предсідник орґанізації німецьких орґанізацій каже, що піде в суд.

Комітет представників 200 німецьких орґанізацій підносить протест проти жидівського бойкоту німецьких товарів.

УРЯД МАЄ 4 МІЛІОНИ ВІДТИСКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний департамент судівництва має в своїх канцеляріях рекорди відтисків пальців 4 міліонів осіб, підозрілих за ріжні злочини.

Кождого дня приходять нові рекорди яких 2,200 осіб.

ПРИСУД ПРОТИ ВИКРАДАЧІВ ОСІБ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Перед лавою присяжних суддів у місцевому стейтовому суді покінчилася розправа проти 4 осіб, обжалованих за викрадення 18-літнього Германа Милера. На суді доказано, що обжаловані викрали Милера, взявши його за післанця банку, тоді, як він був післанцем одної дентистичної лябораторії.

Суд засудив їх усіх на довгоділітню вязницю, що сягає від 30 літ до самої смерти.

РОСІЯ ХОЧЕ ВИЗНАННЯ БЕЗ УМОВ

НЮ ЙОРК. — Волтер Дюренті, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", котрий їде кораблем „Беренґарія", на якому рівночасно їде теж Максим Літвінов, большевицький повновласник для переговорів з американським урядом у справі визнання Росії, телеґрафує, що большевицький уряд хотів би, щоб Америка визнала Росію, а лишила всі інші питання до вирішення експертам.

Дюренті пише теж, що большевицький уряд не думає признавати себе відповідальним за Третій Інтернаціонал, хочби навіть від цього залежало уділення Росії позички Америкою.

ПРОЦЕС ЗА СПАЛЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

БЕРЛІН. — Між свідками проти комуністів, обжалованих за спалення парляменту, виступав ґенерал Ґерінґ, пруський премієр та німецький міністер авіяції, головний виконавець націстичної пропаґанди. Його свідчення було заряджене, видно, в ціли успокоєння світової опінії.

Ґерінґ не відповідав на питання, а виголосив довгу промову.

Між свідком та болгарським комуністом Дімітровом прийшло до таких палких перепалок, що президент суду остаточно виключив Дімітрова з розправи.

НІМЦІ ЗНОВ ОБМЕЖУЮТЬ ЇДУ.

БЕРЛІН.—Німеччина знов обмежила свою їду в неділю, щоби збільшити фонд на піддержку безробітних. Уряд вискасував надію, що ця пісна неділя дасть кращі успіхи, ніж перша спроба.

КАМПАНІЯ АВСТРІЇ ПРОТИ „НАЦІС".

ВІДЕНЬ. — Поліція ввійшла до ґрацького університету та обшукала яких 200 студентів, шукаючи бомб. Студенти кажуть, що бомби, які вибухли в університеті та перед мешканням фашистівської орґанізації, були тільки паперові бомби, наповнені димом.

Австрійський уряд задумує перемінити політичну репрезентацію населення Австрії. Парлямент мав би представляти не округи, а професії й звання. Партії мали би мати голос тільки в одній палаті парляменту.

ПЕРЕД ГОЛОСУВАННЯМ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд та „націс" роблять усі зусилля щоб добитися якнайчисленнішого признання для заграничної політики Гітлера.

Нормен Ебот, берлінський кореспондент лондонського „Таймсу", зразив собі німецький уряд заявою, що Німці бояться голосувати проти німецького уряду, щоби їх не відкрили при помочи бальотів, нумерованих невидними „водяними" буквами. Німецькі ґазети кажуть, що бояться не Німці, а Ебот.

ЯПОНІЯ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ЛІҐИ?

ПАРИЖ. — Японський уряд установив своїм представником у Франції Сата, котрий донедавна був японським представником у Лізі Націй. Ґазети вважають цю номінацію за доказ нового звороту в японській політиці. Через те, що Сато був дуже уступчивим у Лізі Націй, ґазети припускають, що Японія хоче зближитися до Ліґи та назад старатися про членство в ній.

БОРОНЯТЬ ПАРЛЯМЕНТУ ПЕРЕД ЮРБОЮ.

ПАРИЖ. — Недалеко від парляменту уставлено панцирну вежу, — на війні звали її „пилбокс" — щоби з неї боронити парляменту на випадок нападу юрби. У вежі будуть машинові кріси, якими поліція може острілювати великий простір берега Секвани.

РОЗЛАМ СЕРЕД ФРАНЦУСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ.

ПАРИЖ. — Більшість соціялістичної партії постановила виключити з партії 30 послів, які не голосували згідно з рішенням партії за зниження й пенсії урядників.

ЗА КАТАЛЬОНСЬКИЙ ПРАПОР.

БАРСЕЛЬОНА (Каталонія). — Коли Масія, президент сойму, переїжджав вулицями міста з катальонським прапором на своїм авті, один поліцай не віддав чести. Юрба напала на того поліцая. Уряд зарядив слідство, на якому поліцай заявив, що він відмовив почести не президентови, але сепаратистичному катальонському прапорови, що повівав з авта.

Всі Еспанці, що служать при поліції, подалися за перенесення до інших міст, щоб уникнути сутичок з Катальонцями.

ДАЛІ ГОТУЮТЬСЯ ДО СКАСУВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — З французького порту Марсей виплив норвезький корабель „Евангер", увесь наладований французькими винами та французькими й португальськими лікерами. Має він на собі 2,000 скринок лікерів, 600 бочок французького вина та 10,000 фляшок еспанського вина. Корабель уступив до порту Кадіс, а вступивши ще до Лісбони, в Портуґалії, повезе ввесь ладунок до Америки.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРАВО ДО СТРАЙКУ

Понад міліон робітників вийшли на страйк, відколи федеральний уряд почав свою роботу коло відбудови краю. У теперішню пору страйкують певно яких сто тисяч робітників, а нові страйки виринають кождої хвилі. Число непорозумінь між підприємцями й робітниками за останні місяці зросло вчетверо. Непорозуміння часто кінчаться страйками й льокавтами. В деяких місцевостях страйки проявляються поважними заворушеннями.

З цих фактів можна зробити зовсім певний висновок про надзвичайне розбурхання умів робітництва. І не можна ще сказати, що це розбурхання вже осягнуло вершок. Власне, думаючи про дальший розвій подій, дехто попадає в розпуку, а дехто кличе: караул. Головно підприємці починають непокоїтися й думати про насильне запобіження страйків.

Та страйки це зовсім природні висліди нової політики уряду. Коли уряд пробує підняти ціни, то зовсім природно, що робітники, бачучи, як підносяться ціни на потрібні їм до життя річи, стараються собі підняти ціну на свою працю. Інакше вони мусіли б жити бідніше. Колиж знову робітники йдуть добиватися кращих умовин праці, то вони виступають як ґрупа, колєктивно, як юнія. Коли підприємець не хоче з ними говорити як з громадою, то робітники виходять на страйк, щоби заставити підприємця признати юнію їхньою представницею.

Страйк є не тільки природнім вислідом теперішніх заходів уряду до відбудови краю, але й законним вислідом. Закон відбудови краю виразно дає право робітникам говорити зі своїми підприємцями через свою юнію. Тому вигуки деяких підприємців проти права до страйку це нічого іншого як гістеричний крик заляканої до смерти людини.

Правда, страйк не наруку й урядови. Як робітники будуть страйкувати в занадто великій масі, то готова провалитися кампанія уряду за відбудову краю. Одначе зарадою на це є не заборона страйку, а відхилення страйків через відповідне посередництво уряду та громадянських установ. Федеральний уряд завів у тій ціли так звану краєву робітничу раду, і ця рада вже погодила багато непорозумінь між підприємцями й робітниками. Одначе в багатьох випадках рада не могла нічого зробити, і тому в таких випадках робітникам не лишається нічого іншого до роботи, як виходити на страйк. Уряд признає їх право до орґанізації, але уряд не може орґанізувати їм юнії, або вирішувати їх боротьби між конкуруючими юніями. Уряд признав юнії право страйку, але як робітники хочуть мати це право, то мусять бути все готові його боронити.

РЕЗОЛЮЦІЇ ШЕСТОГО КОНҐРЕСУ ОБЄДНАННЯ

В СПРАВІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ.

Шестий Конґрес Обєднання вважає скликання **Всеукраїнського Конґресу,** як теж установлення одного **Всеукраїнського Проводу,** умандатованого заступати українську справу на міжнароднім полі, справами важними і можливи до здійснення навіть у недуже далекій будуччині.

Конґрес стверджує, що думка скликання такого Конґресу була піднесена і на Другім Конґресі Обєднаня, ще в 1923 р., коли то відчувалась особлива потреба сконсолідування наших національних сил з огляду на Ризький договір і рішення Ради Амбасадорів у справі Галичини. Та думку цю узнано тоді, якщо її взагалі брано під розвагу, як передчасну.

Шестий Конґрес стверджує, що kураїнський нарід опинився тепер на своїх землях ще в тяжчім положенні, ніж був у 1923 р., коли Другий Конґрес уважав за потрібне скликання Всеукраїнського Конґресу і покликання до життя на іміґрації одного Всеукраїнського Центру для всеукраїнського представництва перед світом, як теж для оборони права українського народу до своєї державности і поборювання фальшів заграничної пропаґанди ворогів української державної незалежности. Зокрема голодова катастрофа на Великій Україні, політично-голодовий морд Совітами міліонів українського населення та екстермінаційна політика Польщі й інших окупантів вимагають саме тепер найбільшого скупчення українських сил, збудування якнайсильнішого авторитетно-репрезентативного всеукраїнського центру, зверненого в своїй акції до оборони соборности і державности українських земель та звільнення їх зпід влади всіх окупантів. Коли такий саме центр мав би бути твором Всеукраїнського Конґресу, то Шестий Конґрес Обєднання добре розуміє, що це надзвичайно важко наклонити представників української політичної думки до скликання такого Всеукраїнського Конґресу і створення такого Всеукраїнського Центру, який репрезентував би всі українські землі, а українську справу вирішував би як цілість, тавруючи заразом усіх окупантів українських земель.

Та інтерес нації вимагає, щоби справа скликання Всеукраїнського Конґресу була основно обговорена всіми політичними установами, в краю і на іміґрації, як і поодинокими політичними, культурними, визначними діячами і публіцистами. А далі, щоби забрали голос партії, кляси і стани.

В часі, коли, як читаємо в дискусійнем голосі в краю, наші вороги гризуть цілий наш нарід за живе тіло, в часі „пацифікації", шибениць і голодової смерти міліонів українського народу, не може розум нашої нації перестати функціонувати і не могти знайти з тої ситуації виходу, який давав би надію на поборення отого лиха.

Шестий Конґрес Обєднання є тої думки, що повинен повстати в Европі Комітет з тих установ, партій чи діячів, які вже заявилися за скликання Всеукраїнського Конґресу, котрий повинен слідити за всіми голосами в справі Всеукраїнського Конґресу, пропаґувати далі ідею такого Конґресу, а коли викажеться, що є можливе його скликання, взяти на себе ініціятиву і зачати підготовку скликання Конґресу.

Шестий Конґрес Обєднання вважає, що була би вже велика користь зі скликання Всеукраїнського Конґресу навіть тоді, коли би той Конґрес, чи створений ним Всеукраїнський Центр були маніфестацією того, що розчетвертування України окупантами, пацифікації, а навіть мордування міліонів голодом, не захитали українським політичним ідеалом, зверненим до боротьби за відзискання загарбаних українських земель і створення такої української держави, в якій український нарід був би своїм власним господарем. І була би користь з такого Конґресу теж тоді, коли би на нім згромаджено документи варварств, доконаних окупантами над українським народом, і коли б ті документи проголошено перед світом.

А якби навіть не прийшло до скликання Всеукраїнського Конґресу, то вже дискусія, яка ведеться з цього приводу, є річчю пожаданою, доброю і корисною, бо доводить до зближення тих ґруп, що однаково думають. А це не маловажна справа, якщо брати під увагу, що жиємо в часах, коли кождої хвилі може вибухнути нова заверуха, себто момент, у якім треба буде ділати скоро й обєднано.

Шестий Конґрес Обєднання є тої думки, що скликання Всеукраїнського Конґресу є пожадане тільки тоді, коли буде певність, що він заявиться виразно, отверто й без застережень проти окупації українських земель, а за злуку всіх українських земель в одну українську державу.

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В АМЕРИЦІ.

Шестий Конґрес Обєднання заявляється за основну реформу української школи в Америці, за введення нових шкільних підручників, спеціяльно зладжених для української молоді в Америці, і то зладжених фаховими силами, які жиють в Америці й знають американське життя й американський спосіб навчання.

Шестий конґрес заявляється за одну систему навчання в українських школах в Америці й за те, що треба змагати до того, щоб учителями в українсько-американських школах були фахові американські вчителі українського роду.

Конґрес розуміє, що така реформа української школи потреває довгі літа. Тому заявляється, щоби негайно приступити до поліпшення тої школи, яка є, себто до провірення всього учительського стану, заведення вчительських курсів і шкільних інспекторатів для кращої підготовки тих учительських сил, які тепер ведуть науку.

Конґрес заявляється за негайну провірку всіх шкільних приміщень і усунення з них по змозі того всього, що разить українську дітвору в Америці.

Шестий Конґрес відзивається до всіх українських дієцезій в Америці, головних орґанізацій, поодиноких провідних діячів і української преси з проханням забрати в тих усіх справах школи голос та висказати свою думку, чи є вони згідні до кооперації в змаганнях ратувати Рідну Школу в Америці і чи годяться на спільну Шкільну Анкету, на якій можна б остаточно вирішити спільно певні шкільні реформи і знайти способи, щоби ті реформи перевести в життя.

До переведення цього уповажняє Шестий Конґрес Обєднання п. Анну Балко, вчительку американської школи, фахового вчителя п. Осипа Стеткевича й п. Володимира Семенину, перекладача українських творів анґлійською мовою. Всі уповноважнені становлять Шкільний Комітет, до якого можуть покликати таких відпоручників, яких вважатимуть за відповідних і потрібних.

В СПРАВІ СПІВПРАЦІ З ІНШИМИ ОРҐАНІЗАЦІЯМИ.

Шестий Конґрес Обєднання стверджує, що є ціла низка важких культурно-освітних справ, щодо яких потрібна співпраця наших головних орґанізацій в Америці як теж поодиноких громадських і культурних діячів.

Шестий Конґрес стверджує далі, що Обєднаня є за таку співпрацю й узнає її за конечну і корисну.

В СПРАВІ ЗВОРОТУ ДО ЗЕМЛІ.

Приймаючи на увагу, що через зміну економічних обставин тисячі наших людей не зможуть знайти собі постійної праці в містах, Шестий Конґрес Обєднання постановляє:

Уповажнюється Екзекутиву Обєднання вжити заходів перед урядовими, громадськими чи приватними чинниками щодо фінансової допомоги тим, які схочуть постійно поселитися на землі.

Коли би при переведенню пляну кольонізації обставини вимагали створення кольонізаційної орґанізації, громадської, кооперативної чи приватної, Обєднання може виделеґувати до такої орґанізації свого представника.

Уповажнюється Обєднання знайти відповідний терен для створення українського фармерського центру.

РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

З огляду на те, що більшість наших людей не вернеться вже на рідну землю, з котрої вони вийшли; та з огляду на те, що більшість наших іміґрантів це робітники, а робітники нині в Америці чим далі, тим менше мають нагоди й надії стати самим підприємцями; та з огляду на те, що робітництво в цьому краю напружує тепер всі сили для поправи своєї долі дорогою орґанізації робітничих юній та ставленням домагань підприємцям — Шестий Конґрес Обєднання Українських Орґанізацій в Америці закликає всіх робітників українського походження не відсуватися від робітничих юній Америки, але взяти в них якнайбільшу участь, щоби в цей спосіб захоронити свої робітничі інтереси, а мимоходом використати силу робітничих орґанізацій на користь поневоленого українського народу, та через юнію виробляти в собі кращу орґанізаційну здібність, потрібну для оборони робітничих і національних інтересів.

В СПРАВІ ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ.

Зваживши, що будова держави вимагає орґанізації власної сили, Шестий Конґрес Обєднання взиває українську молодь в Америці вступати в ряди американської армії й там добувати військове знання. Заявляється за піддержку заходів біля створення плянового військового вишколу в Америці.

В СПРАВІ УЧАСТИ В ПОЛІТИЦІ КРАЮ.

Шестий Конґрес Обєднання закликає українську іміґрацію брати живу участь у політичному житті Америки, орґанізувати політичні клюби та їх союзи, помагати їм морально й матеріяльно та піддержувати кандидатури на всякі уряди людей українського походження.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

В справі спільного лікаря.

Повідомляється урядників слідуючих відділів У. Н. Союза: 4, 54, 70, 170, 196, 257, 270, 275, 286, що **спільні збори** згаданих відділів в справі назначення спільного доктора і в справі молодіжи, відбудуться в середу, 8. листопада 1933 р. точно в годині 8-мій ввечір в Українськім Народнім Домі, 181-183 Фліт улиця.

Проситься урядників згаданих відділів прибути на час, де будемо мати нагоду спільно обговорити повищі дві справи.

Г. Євусяк,
радний У. Н. Союза.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(10)

Нахилилася і підоймила з землі свою робітку. Коли вона так далі сиділа, похилена над полотенцем, він розчарований мовчки глядів крізь вікно в сад. По хвили покликали їх на снідання. Микола не дарував свого. Завзятий пропаґандист своїх ідей сам себе соромивсь би, як би відси відійшов, не позискавши дівчини для своєї справи. Що днини втягав її в розмову на сі теми, та його арґументи відбивалися від неї як горох від стіни. Його палкі слова вже не робили на неї враження. Вони втратили у неї свій перший чар. Природа не обдарувала ту дівчину особлившою талановитістю. Інтеліґенція у неї була пересічна. Її думка працювала поволи і тяжко. Та вона думала поважно, серіозно, і совісно кожде питання передумала до кінця. Колиж вже раз прийшла до того оконечного кінця, то кріпко його держалася. Будучи така, вона уважно вислухала все те, що сказав їй її гість. Передумала, додумалася до свого кінця і тим твердше стояла при своїм. По одній його палкій, неначе проповіди, вона сказала:

— Ми обоє виходимо з одного, і хочемо йти до одного, та розходимося в дорогах. Ідучи ріжними дорогами, ніколи не зійдемося.

— А то чому? — спитав, перший раз сердито.

— Бо моя дорога до мети може незаведе, а ваша певно не заведе. Ви до мети не зайдете, бо ваша дорога веде просто в пропасть!

Такий упір там, де він гадав, що буде мати легку побіду, сильно сердив молодого революціонера. Розчарований, він зразу гадав махнути рукою на дівчину, котра його раньше так поразила була своєю інтеліґенцією і своєю прихильністю до бідного працюючого люду. Та се було тільки в перших хвилях після його невдачі. Неначе зачарований нею, він таки не думав зрезиґнувати з неї, завзявся таки здобути її для своєї мети. Нервовий і поривистий, почув, що сила тої молодої дівчини, яку йому годі було подужати, в її твердім спокою, до якого він майже був неспосібний. Погадав собі, що, балакаючи з нею, він мусить гамувати свій вогнем вибухаючий ентузіязм. Зміркував, що з нею треба балакати мовою діловою, мовою тверезих, зимно спекулюючих купців.

Микола силкувався змінити свою тактику. Хотів бути холодний, майже байдужний до всіх соціяльних питань. Та його нерви і його кров не видержували. Він зневірився. Тепер їх відношення змінилося. Вже не він, а вона визивала політичні розмови. Він виминав їх збував кількома словами. Яка ціль сперечатися, коли одно одного не переконає? Він став сумувати. Деколи обоє довго мовчали. Побачивши у нього таку переміну, Катря питала:

— Що з вами? Ви хорі?

— Ні, я цілком здоров, — Микола відповів і собі спитав:

— Чому ви думали, що я хорий? Чи виглядаю на хорого?

— То чогож ви якийсь такий?

— Якийсь такий? Кождий чоловік якийсь такий... Може виглядаю як сквашений?

— Таки так! Ще гірше. Ви таки цілком скислий.

— Може й так. На мене деколи таке приходить.

Їх довгі дотеперішні розмови і горяча атмосфера, в якій вони жили пару днів, сильно обоє до себе наблизили. Тепер їм бачилось, що зачинають від себе віддалятися. Про політику, про громадські справи вже два дни не балакали. Нині взагалі не ішла ніяка розмова. Катря присунула до себе лямпу, щоби ліпше придивитися замотаному взорови. Микола спитав:

— Що таке вишиваєте?

— То для няньки, — бовтнула.

Хвилю знов мовчали обоє. Нараз вона, продовжаючи голосно свою тиху думку, сказала іншим тоном:

— А я думала, що такі люди як ви, не повинні знати всього того...

— Що не повинні знати? Вишивок?

Спершу глянула на нього здивована, не розуміючи його. Аж коли похопилася, сказала:

— Ах, ні, не те! Гадаю, що ви не повинні знати... як то вам сказати... зневіри, втоми, суму. Ви все повинні бути бодрі, веселі.

— Чому так про мене думаєте?

— Бо ви маєте таку мету. Бо ви такий смілий, сильний.

— Я сильний? — сказав заперечуючо, скрививщись. — То ви сильні. Приїдьте до нас, до Києва. Або поїдьте до Москви, до Петербурґа. Ви там побачите людей інших. Дуже сильних. А я сильний тільки тоді, коли на мене сходить дух святий. Тепер сей дух покинув мене.

Катря здивована гляділа на нього. Його душа, його мислення були для неї загадкою не до розвязання. А чого вона не розуміла, то се на неї не ділало. Поміркувала собі, що її гість недужий і що для нього тепер було би найліпше раньше лягти спати. Вона встала, щоби відійти. Та на лиці Миколи виринуло таке щире дитиняче огірчення, що вона сіла назад. Щоби розсіяти, розігнати його сумні думки, стала розказувати будьякі дурнички. Він слухав надувшися.

З них двох тепер більше вона подобала на твердого, супокійного мущину, він на нервову, вражливу жінку.

Другої днини, се було при кінці тижня, Катря збиралася йти в село. Вона попросла свого гостя провести її. Після першого прибільшеного страху за його безпеку у неї прийшов тепер час прибільшеної певности. Микола, котрий ліпше як вона розумів небезпеку, заявив, що не піде і лишився. Вона пішла сама. Колиж відійшла, йому зробилося так тужно, так жаль, що не пішов з нею. Йому так дуже захотілося побігти за нею, що він аж сам здивувався і злякався.

— Чи на мене аж таке прийшло? — майнуло йому в голові.

Боявся сам собі сказати ту гадку, яка у нього в сій хвили скільчилася.

— То привид! — сказав голосно. — Просто привик до неї, зжився з нею. Чи за її братом я не тужив, як довго не бачив його? Попросту чоловік є ворогом самоти.

Микола рішився відіхати на другий день. Вечором, проти свого звичаю пішов до господині, щоби провести з нею останній вечір і розпрощатися. Сидів у неї, балакав і відійшов, не кажучи ні слова, що хоче відіхати. Господиня була така весела, Катря така мила, що Микола рішився ще одну днину посидіти у них, на один день відкласти свій відїзд. Він силкувався перед самим собою виправдати себе:

— Після завтра неділя, а в свята все слідять слабше.

Нині Микола довго не міг вснути і другої днини встав дуже пізно. Коли прийшов до їдальні, зміркував, що між мамою і донькою був якийсь горячий спір. Обі, позираючи на нього, були чогось то неначе заклопотані. Катря глянула на стіл. Він собіж глянув туди. Побачив отворений лист, написаний великим і читким мужеським почерком.

— Прийшли до вас які невеселі вісти? — спитав.

— Сохрань Господи! — відповіла Желецька. — Такий лист приходить до нас дуже часто. Майже перед кождим святом. То Павло Александрович пише, що приїде. Буде у нас на обіді. Як звичайно в свято.

— Хто то сей Павло Александрович? — спитав Микола. — Минулої неділі, кромі мене, ніхто не був у вас, отже я того Павла Александровича не знаю.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 9. листопада, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є багато справ до полагодження. На цих зборах будеться класти кандидатів на новий уряд на 1934 рік. Довгуючі члени звонять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані і тимсамим втратять всякі привілеї до Товариства і У. Н. Союза. — В. Гурянський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 12 листопада, в годині 1-ій пополудни. Проситься усіх членів прийти на цей мітінґ конечно. Член, котрий не явиться на цей мітінґ, буде покараний 50 ц. і не буде жадних оправдань, що не міг або не мав часу. Навіть ті члени, котрі поплатити згори, мають явитись на цей мітінґ, бо є дуже важна справа до полагодження. — В. Чмир, предс.; Ів. Ступецький, кас.; В. Тарас, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Марк. Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 листопада, в год. 1-ій пополудни, в гали Укр. Хати, 2240 Ґрейлінґ ул. Кождий член обовязково повинен явитись на цих зборах. Довгуючих членів напоминається вирівнювати свої залеглости. Довгуючий член, коли не явиться на цих зборах, буде суспендований. Взивається тих членів, котрі ще не виміняли своїх грамот, щоб виміняли на тім мітінґу, бо чи раньше чи пізніше, кождий мусить виміняти, а чим грамота буде старша, то місячна вкладка буде вища. — М. Кулинич, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 листопада, в годині 2-ій пополудни в Укр. Гор. Клюбі, 414 Норт 7-ма ул. Проситься всіх членів прибути на збори в означеній годині. — Р. Рубльовський, рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорозька Січ, від. 67, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 12-го листопада, в годині 1-ій пополудни, о годину скорше з причини Листопадового Свята. Проситься всіх членів прибути на час. — Трохим Стадник, предс.; Гр. Патинок, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Український День.

Ось образ: Наше громадянство зібране в місцевости, яка представляла зі себе ніби живу картину з наших Карпат. Під розлогим буйним дубом видніло синьо-жовте поле, а далі капличка, а далі виднілись золоті букви:

„Слава Борцям за волю України".

І почули ми проповідні слова: „Чи ви знаєте, дорогі браття і сестри, хто між нами знаходиться? Це дух Басарабових, Головінських, Стариків, Березовських, Данилишинів, Біласів і т. д."

Єднайтеся, братайтеся! Говорили серця і душі зібраних за Т. Шевченком, найбільшим учителем національної революції. А згадав за ті золоті слова стрілець Галицької Армії, борець за українську державність.

Присутні, що явилися на Український День слухали тих палких і розумних слів, а свою злуку з тими словами заманіфестувала честерська громада тим, що вислала до Обєднання $25 на боєву акцію, а $10 вислано до української православної парохії на інвалідів.

Член Комітету Громади.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Могила над старим приятелем У. Н. Союза.

Щоб У. Н. Союз розрісся до таких розмірів, як він тепер є, мусів він мати льояльних працівників та приятелів в минувшині. Одним із таких приятелів У. Н. Союза був Василь Ковалик із Шікаго, котрий 22 роки тому заложив відділ 220 на Савт Сайді. Перших 4 роки був він навіть предсідником цього відділу, а пізніше був урядником до 1933 року. Крім цього брав активну участь у громадському життю та ніколи не відказувався попирати українські справи грошево. Будучи веселої вдачі та говірливий, зумів він своїм тактом приєднати собі всякого, хто лише з ним познакомився. В цілім Шікаго не мав він ані одного ворога.

Але невмолима смерть не перебирає, хто добрий, а хто злий, а лише забирає зі собою всякого. Дня 27. жовтня ц. р. забрала ота смерть зпоміж нас і Василя Ковалика, по короткій, але тяжкій недузі. Покійного оплакує тепер вдова із двома сиротами. Похорон відбувся в понеділок, 30. жовтня, з його власного дому на цвинтар „Резурекшон". Похороном заряджував Василь Музика (також член У. Н. Союза), а похоронну відправу відправляли аж 5 священиків в асисті українського квартету, який співав в „Українськім Павільоні" минулого літа на Світовій Виставі. День похорону був надзвичайно гарний з літньою температурою. До церкви зійшлися поверх 600 душ, а поверх тисячу стояли на хідниках вулиці. На цвинтар виїхали 75 авт. Два великі авта були наповнені вінками цвітів, яких вартість переходила $800, а найдорожчі два вінки були від відділів У. Н. Союза ч. 220 і ч. 259. Із професийних людей на похороні були д-р Сіменович і д-р Скетар. На горбку, на найвищім місці на цвинтарі, поховано ще одного щирого Українця та борця за наші ідеї. Жаль з утрати приятеля тиснув сльози до очей, а душа тривожилася, що ряди наших випробуваних борців ріднють. У глибокій задумі — про наше завтра в Америці — вертались Українці з цвинтаря. А сонце з неба тепло гріло, листя з дерев ліниво обпадало, олись буйні трави — пожовкли та голови похилили, птахи довгими рядами відлітали у вирій, а ціла земля приготовлялась до відпочинку. А тихий лагідний вітрець шепотів свою „Вічну память".

Земля йому пером у прибраній вітчині.

Д-р Г. Г. Скегар.

НОВИЙ ПЕРЕВОРОТ У НАУЦІ.

Недавно французький учений Бассе видав друком цікаві висліди своїх дослідів над впливом високого тиснення на ріжні тіла.

У своїй лябораторії у Парижі зумів Бассе осягнути 25,000 атмосфер. Є це тиснення, що його досі одержано перший раз.

Звичайно для осягнення високого тиснення послугуються гарматніми дулами, що скріплені сталевими обручами. Бассе зладив спеціяльну гліцеринову помпу, що дозволила йому осягнути 25,000 атмосфер.

Щоби здати собі справу з величини цього тиснення, вистане сказати, що в найглибшому місці на Тихому океані, поверх 10 км., існує тиснення ледви 1,000 атмосфер. Треба викопати яму десять разів глибшу, щоб осягнути тиснення 25,000 атмосфер.

Прилад Бассе дозволяє заобсервувати ріжні явища, що мають місце в його нутрі. Між іншим ці явища є дуже сензаційні, а для науки зовсім нові.

Виявилося, що повітря згусло при 5,000 атм. до останніх границь і було густіше від води. У газовому стані видержало воно тиснення 25,000 атмосфер. Також азот не скорчився більше поверх тиснення 5,000 атм. Зате водень тисненням 5,000 атм. дав 7 разів більший обем, ніж це виходило із знаних нам фізичних прав. Тим способом Бассе виявив, що сталі досі права не є згідні з дійсністю.

Ще більшу сензацію викликало корчення води при високому тисненні. 100 цм. куб. води скорчилися при 25,000 атм. до 65 цм. куб., задержуючи плинний стан скупности.

Ці й інші досвіди мають важне промислове значіння. Виявилося, що у високих тисненнях краще можна споїти важкі металі, яких не можна злучити у звичайних умовинах. Малі прилади Бассе куди краще заступлять старі, неповоротні машини.

Виявилося також, що й бактерії не можуть жити в таких високих тисненнях. Пастерівський інститут у Парижі веде дальше цікаві досліди й можливо небаром закомунікує світові нові ревеляції.

ДО ТАНЦЮРИСТІВ ШКОЛИ В. АВРАМЕНКА.

Головна Управа Школи Українського Танку, звертається до всіх бувших і теперішніх учнів, а також шкіл, клюбів, товариств та гуртків танцюристів, щоби всі як один зрозуміли ідеали дорогих батьків, дідів і прадідів наших і, оборонюючи ті ідеали, віддали життя за кращу долю людства й України.

Ви, як нащадки Великого і Славного Українського Народу, роджені на Вільній Землі Батька Америки, Юрія Вашингтона, мусите стати до протесту, і чи то окремо протестувати, чи спільно з тими протестаційними Комітетами, що вже зорганізовані на місцях для протестів проти винищування голодом Українського Народу большевицькою владою, як також проти польської влади, котра старається знести з лиця землі Українську Націю.

Ви, як горожани цієї держави, маєте повне право стати за права своїх батьків і інформувати та просити Ваш світлий американський уряд, щоби він не визнав большевицького варварського уряду, який хоче завести в цілім світі большевицьку неволю.

Василь Авраменко.

ВТЕЧА З СОВІТСЬКОГО ПЕКЛА.

— Називаюсь Данило Петюк, маю 28 літ, походжу з села Майдан Малий (4-тий форт) у Перемишчині — так представляється молодий парубок в обшарпаній одежі. І приступає до справи.

В 1915. р. підчас відвороту Москалів зпід Перемишля забрано з Майдану Малого й околиць кілька десятків малолітніх хлопців, як погоничів худоби. Гнали так до Гродна, а потім через Вильно, Витебськ аж до Смоленська.. В Смоленську видали евакуованим карту „вольного проезда" і вказали на Омськ як на концентраційний пункт виселених з Галичини.

Данилко відправився туди шукати свояків, яких однак не знайшов. Царська влада перекидала ним опісля до Ташкенту, Батуму, Ерзеруму, а згодом до Владивостоку.

У Владивостоці ходив до перемісничої школи разом з іншими однолітками — Галичанами. На передодні революції одержав диплом на слюсаря.

Серед большевиків.

Прийшла революція. Большевики запрягли Данилка до праці в кузні. Працював у Владикавказі 5 місяців, а потім відправили його з земляками до портових варстатів у Севастополі. А дальшим етапом праці була цукроварня в Київі і там перебував аж до 1924. року.

В Бердичеві.

Це останній етап скитання Данилка Петюка. Разом з 30-ма Галичанами жили в бараках на Конотопщині. Працювали в залізничих варстатах. Деякі Галичани — це бувші військові УГА — не комуністи. Всі вони були під строгим надзором. Поза межі бараків можна було вийти тільки за перепусткою, що її видавав ревком. В сусідним бараку мешкали Москалі, т. зв. „красний кружок". Це бувші красноармійці і люди довіря, що мали завдання слідкувати за інтернованими Галичанами. Часто приходило до бійки і сварок, при чому комуністи вживали у відношенні до Українців старого революційного епітету „хахол — мазниця". Галичан називали там „чорною сотнею".

Рай.

Жили там дуже погано. Рано чай і 3 куски цукру, 3/4 фунта хліба; на обід смердюча юшка і також риба. Від того люди поголівно хворіли, так, що врешті лікар видав заборону кормити рибою. Вечором знову якась брудна юшка і більш нічого. За роботу платили 3 золоті червінці тижнево.

Праця тревала 12 годин, при чому мали другий день вільний. Одяг діставали від влади. Це було лахміття, що приходило в спадку по матросах і комунарах.

Дещо про звірства.

Як вище подано, всі Галичани знаходилися під сильною сторожею. Не довіряли. Часто переслідували їх, а спеціяльно останніми часами. Акти знущання були буденним явищем. На очах численних земляків згинув під шаблями військ Г.П.У. Галичанин з села Романова, бобрецького повіту, що називався правдоподібно Івасик, за те, що без перепустки намагався вийти з бараків. Згаданий Івасик це бувший член УГА і його віддавна підозрівали в контрреволюційній діяльности, хоч доказів на те не мали.

Втеча.

Акція проти Галичан зачалася плановo перед 3-ма тижнями. Усіх попровадили на „допрос" до ревкома. Відти забрали всіх і замкнули тимчасово в шопі, щоб опісля з ними масово розправитися. Смерть чекала всіх, тому замкнені рішились на розпучливий крок. В ночі голими руками вигребли підкоп; відважніші вилізли і повбивали 3-ох вартівників. Вартівники були: Молдованин, Лотиш і Чуваш. Вибору не було. Всі в числі 18 осіб подалися в напрямі на захід. Дві ночі вандрували по опустілих полях і нетрах.

Границя неволі і терпінь.

Кормилися терниною. Голодні і перелякані гнали перед себе, раз-у-раз оглядаючись, чи не йде погоня. А вертатись не сміють, бо одно їх чекає: невблагана смерть. А воля недалеко. Врешті відзиваються сигнали большевицької прикордонної сторожі, що в ночі перекликувалась. Ось і Вілія. Зпочатку вода плитка і втікачі тихонько посувались на середину ріки. Далі треба було плисти. Вісімнацятка втікачів зчинила шум.

Смерть.

Заясніли прожектори; заграв скорострів і понеслися в повітрю стогін і зойки. Річкою поплила кров невинних жертв. З 18 утікачів живими вийшли: Данило Петюк, Василь Шпак з Любші, бобрецького повіту, Дмитро Носаль з Перемишлянщини, чи з Бобреччини, і Тимко Гаврилишин з Золочівщини.

Василя Шпака ранили легко в бік і руку. Носаль ранений важко в коліно. Найтяжче ранили большевики Гаврилишина. Цей дістав дві кулі в живіт, одну в руку і одну в ногу. Решта згинула під кулями на Вілії.

Не діждались бідолахи стрічі з рідними; кати довершили своє понуре діло. А згинули не буржуї, а бідняки робітники й селяни; і не контрреволюціонери, а голодні.

Ті, що вратувалися, зголосились негайно в першого поліціянта. На постерунку в Хрепаличах перевязано ранених. Носаля і Гаврилишина відвезено до лічниці. Петюк і Шпак подались пішки по Галичині. В оо. Студитів в Уневі перевязано Шпакови рани і втікачі пішли далі.

Стріча з матірю.

Ось уже і село Любша. Питають, де мешкає Шпак. У хаті мати і сестри. Втікачі:

— А чи не маєте чого зїсти?

— Чому ні — кажуть — ось вам хліб, молоко, їжте на здоровля, тільки заплатіть, якщо маєте гроші. Тепер вештаєтеся по селі чимало волоцюг. Не можна обігнатись.

Втікачі їдять, аж за вухами тріщить. Син споглядає на матір і сестри, а ті не пізнають. І не диво. 18 літ не бачились. Коли син попоїв, каже:

— І як це ви, мамо, хочете від сина заплати за їжу. Не пізнаєте свого Василька?

— ?...

— Сину... і паде старушка зімліла на доливку...

Що далі було, не будемо описувати. Хай оповідають наочні свідки.

А Данилко (тепер уже Данило) Петюк мандрує до рідного села. Батьки вимерли і він іде туди за документами, бо його приймають оо. Студити до себе і дають працю.

Занадто поспішився.

— Тітка післала мені чек на велику суму...

— Ах, то можеш мені віддати ті дві тисячки, які я тобі вже давно позичив.

— Ні, будь такий нетерпеливий, позволь мені, хай тобі до кінця розповім цей сон.

Дійсність.

— Можу сміло сказати, що я дома є господарем.

— Так, так, моя жінка ще також на літниці.

ФРАГМЕНТ ЛИХОЛІТТЯ.

На кольонії Оболотці, що лежить біля Горішньої Липиці, в полі на відлюдді жиє вдова по священику, Марія Розлуцька. Жиє самітна, не тримаючи ніякої служби, хоч провадить малу господарку на 10 моргах поля й отримує 15 зл. місячної вдовиної ренти. Але в околиці жиє опінію маючої та ще й з неабиякою готівкою. Ця опінія й стала причиною ось якої події, що знайшла свій фінал перед судом:

10. квітня ц. р. пополудні зайшли в хату два подорожні й просили допомоги. „Ідемо аж з Вжесні до Бережан, шукати праці — ми безробітні". Приймила їх та вгостила, чим хата багата. Подякували й відійшли. А нічю напали три бандити на мешкання Розлуцької й, прикривши стареньку подушками, зажадали грошей. Віддала їм усі гроші — 55 злотих. Більше при собі не мала. Про решту вже не питали — самі почали хазяйнувати й забрали всю біжутерію, годинник, срібне столове накриття, дукати, срібні монети, харчові припаси й конфітури. А щоб весело було, взяли й гармонію. Поводилися з Розлуцькою не дуже брутально, бо й воду подали, як їй зробилось недобре.

Поліція почала доходження. А що заграблене старалися продавати, поліція все викрила. Арештувала цілу компанію. На допитах нічого не затаїли, до всього признались. Прокуратура при окружному суді в Бережанах обвинувачила Олексу Штайнгурського, літ 28, Миколу Дякуна, літ 28, Андрія Денегу, літ 19 — усіх зі Свистільників, у злочині з арт. 259. к. к., додаючи ім ще й інші вирки при цій нагоді проступки з арт. 257. к. к. (крадіж у Болшівцях і Тростянці), а Василя Кулешу й Марію Литвин зі Свистільників та Хаїма Драха з Болшівців у провині з арт. 160. к. к., що крадене купували.

По переведеній перед лавою присяглих суддів при окружному суді в Бережанах розправі трибунал на підставі вердикту присяглих проголосив присуд, засуджуючи Штайнгурського й Дякуна на 3 роки, а Денегу на 6 років тюрми, Марію Литвин звільнено від вини й кари, зате Драха засуджено на 4, а Кулешу на 6 місяців арешту.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю.

Іван Фарняк,
Бентлівіл, Па.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фондопомогового в сумі $35, котрі стали мені великою поміччю у моїм тяжким положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд. Кличу всіх тих Українців, котрі ще не належать до У. Н. Союза, щоби вступали в ряди нашої організації. У. Н. Союз не забуває за своїх членів в біді, а помагає, як батьки дітям.

Іван Староняк,
член 310 від. У. Н. Союза,
Бруклин, Н. Й.

Я, нижче підписаний, член 26. від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови нашої організації за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю у моїм нещастю.

Хай жиє і розвивається наш Батько У. Н. Союз на славу України і помочі бідним, калікам, немічним, хорим, сиротам і вдовам.

Іван Борис,
Мононга, В. Ва.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

FIGHT SOVIET RECOGNITION.

Ukrainian Groups Charge Moscow Bars Aid for 'Starving.'

Unanimous opposition of the United Ukrainian Organizations of the United States to the recognition of the Soviet Government until it guarantees the "cultural entities of subjugated races" in Russia was presented yesterday in a resolution adopted by a convention of the organizations in the Hotel Pennsylvania. The delegates also adopted a resolution expressing their unqualified support of the President's efforts toward economic reconstruction.

Failure of the Soviet Government to aid or permit aid for the "starving" population of the Ukraine and that government's denial of famine there were also charged. The resolution designated this month for protest by Americans of Ukrainian descent against the "brutal" treatment of Ukrainians under the Soviet "yoke" and set Sunday, Nov. 19, for holding memorial services for the "victims of the ruthless exterminatory" Russian policy.

(The New York Times, Saturday, November 4, 1933).

—o—

UKRAINIANS IN ACTION AGAINST SOVIET RUSSIA.

Wilmington Residents Protest Recognition by U. S. Governmet.

Speakers Complain of Labor Conditions.

Ukrainians of Wilmington adopted a resolution protesting the recognition of the Soviet governmet by the United States government at a meeting held in the newly constructed SS. Peter and Paul Ukrainian Orthodox Parish House, at 623 South Heald street, yesterday. The resolution also includes a protest against the permitting of entry into the United States of lumber and other products of "enslaved labor" to compete with American products.

The Rev. Harry Climovich, pastor of the SS. Peter and Paul Ukrainian Orthodox Church, was the principal speaker and he deplored the conditions of the Ukrainian people under Russian Soviet control. Theodore Czorney was appointed chairman at the opening of the meeting and presided. John Hrynyshyn and Vasil Zaharkiv were appointed secretaries.

Mr. Czorney told why the meeting was called and introduced Father Climovich, who described conditions in Ukraine. He told of the Ukrainians, scattered from the borders of Czechoslovakia to Crimea, numbering about 40,000,000 of whom 20,000,000 live in Russia. Others, he said, live in Poland, Roumania and on the borders of Hungary and Czechoslovakia.

"Efforts of the various countries in which the Ukrainians live to stamp out the national and racial characteristics of these people have caused the present protests," Father Climovich said. "Unfortunate Ukrainians are forced to work in the wheat fields and factories for a mere bowl of soup and hundreds are starving daily in the streets, due to the activity of the Woscow government.

"Ukrainians have survived many persecutions, however, and the Moscow government will probably not succeed."

Father Climovich then read the resolution adopted and it was translated by John Hrynyshyn, into English. Copies will be sent to the President of the United States and the Secretaries of State of Foreign Affairs of Great Britain, Japan, Italy and France.

Mr. Hrynyshyn made a brief address, appealing to the young Ukrainians living in America to help their fellow country-men in subscribing to the protest and also by organizing. About 200 persons attended the meeting, which was closed by singing the Ukrainian and American national anthems.

(Evening Journal, Wilmington, Del., Oct. 30, 1933).

—o—

UKRAINIAN GROUP HAS A BIG TIME.

Fifteen hundred people attended the first National Ukrainian Day ever held in the vicinity of Chester, yesterday, on a farm near Village Green. Beginning with a field mass at 10 a. m., the affair continued until late last night. Ukrainians from Philadelphia, Trenton, N. J., and Wilmington, Del., attended, in addition to the Chester and Delaware county representatives.

The Ukrainian Day was set aside to honor the memory of the heroes who gave their lives for the independence of Ukraine during the World War.

Sergeant Theodore Fedus, of Clifton Heights, was the speaker at the general meeting in the afternoon. Rev. A. Maruszczak, pastor of the Ukrainian Orthodox Church, Fourth and Ward streets, conducted the field mass and delivered the sermon for the day. John Sawczuk, of Philadelphia, assisted the local pastor. A choir made up of singers of this city, Philadelphia and Wilmington, led by Professor Zadworsky, of the Philedelphia Academy of Music, sang several selections.

The chairman of the arrangements committee was Theodore Soroka, vice president of the Ukrainian organization, assisted by the officers of the club, William Harrison, president; Michael Terczawski, secretary, and Joseph Bringle, treasurer.

The Ukrainian League of Women had a special committee cooperating with Chairman Soroka, the personnel being, Mrs. P. Peciuch, chairman, Mrs. A. Hatchak and Mrs. J. Wengzyn. Members of the general committee were: Mrs. M. Makuch, Mrs. Komur and Mrs. Libiszczuk. The hostesses for the day were Mrs. L. K. Bartisz and Mrs. Miszturak.

The participants had group dancing, exemplifying the Ukrainian folk dances. Games of the old world and of the new world were enjoyed by the young folks and old folks alike. Music was furnished by the Cumming's orchestra.

(Chester Times, Chester, Pa., September 25, 1933).

—o—

UKRAINIAN YOUNGSTERS GIVEN OVATION FOR COLORFUL EXHIBITION.

What many a Rotarian unqualifiedly declared to be equal to the finest entertainment he had ever witnessed was furnished members of the Manchester club this noon by a group of flaxen-haired, azure-eyed youngsters, not one of whom was over 11 years old and most of whom were younger than that.

The entertainers were a junior group of Manchester's Ukrainian dancers, members of the local Ukrainian community, who have recently completed a course in Ukrainian folk music and dancing and who stirred an audience who saw their first program at St. Cecilia's hall Friday night to unstinded praise of their talents.

Handicapped by the fact that they had to dance to the music of a phonograph which occasionally broke down in the middle of the record, and by the strangeness of their surroundings, the youngsters nevertheless converted the staid Carpenter banquet hall into a village market place of old Ukraine, and staged therein a series of lilting, colorful, carefree folkdances that had Rotarians applauding as they have never applauded before.

Despite the ages of the performers, there was nothing childish or amateurish about their dancing. Ensembles, duos, quartets, and solos, some of whose intricacies demanded the utmost in technique, precision and even physical stamina, were carried out with the flawless excellence one hardly expects from a group of grammar school youngsters.

Attired in native costumes of the Ukraine, many of which have been handed down from mother to daughter and father to son for generations, the children were like some colored print which Rotarians remembered having seen in the geography picture books of their own grammar school days. Some of the dances they did dated back 2,000 years, and the contrast between the age-old steps and the smiling youth of the children who executed them was something to remember.

Several Solo Numbers.

There were 12 in the group, six boys and six girls, and in the first and last numbers of the program all of them took part. There were several solo dances which caught the fancy of the audience, notably 10-year-old Joseph Petryks' "Sword Dance," interpreting the elation of the Cossack soldier back from victorious encounter with the foe and John Mihal's version of "Chumak," one of the oldest and most difficult of the Ukraine dances.

The girls did some numbers by themselves, too, and exhibited the same gift of flawless rhythm and timing which their male partners had in such abundance.

At the conclusion of their show the children, flushed from their exertions, were given what amounted to an ovation, and Nicholas J. Marks, well known local salesman, himself a native of Ukraine, who arranged the program, was warmly congratulated.

Mr. Marks told a reporter something of the background of the movement among the local Ukrainian community to revive the songs and dances of their ancient homeland. Accustomed for centuries to foreign rule—The Ukraine now is split four ways between Russia, Poland, Czechoslovakia and Roumania—the Ukrainian, when he comes to America, lends himself more readily to assimilation than most racial groups. The children go for the most part to public schools, learn English rapidly, speak it without trace of accent. A fair, nordic type, the Ukrainian finds himself accepted swiftly, tends to lose his racial identity. In some respects this is his good fortune, but insofar as it has a tendency to make him forget the wealth of folklore that is his by tradition, he is the loser.

Four years ago a young Ukrainian student, Vasil Avramenko, visited America, was disturbed by the blotting out of much that was beautiful in native tradition, and started a movement to revive the folk song and folk dance in America. The movement started in New York, where Avramenko founded a school of the Ukrainian dance, and spread like wildfire.

Six months ago Mr. Marks, successful American businessman and citizen who has not forgotten his Ukrainian birth, and another well known local Ukrainian, Joseph Petryk, brought the movement to Manchester, imported Melvin Zelechiwsky, Boston dancer, to teach a class in Manchester. The instructor has for the past six months given two classes here each week. In all 36 young Ukrainians, some of them 16 years or over, have completed the course. Friday night they tried out their talent in their first public demonstration, which was a huge success. Its sponsors plan to further the movement, drill the children in their dances and songs until they are even more proficient than they are now.

Children who appeared at the Rotary meeting today were Mary Novosad, Doris Kurylak, Stella Kott, Romie Buren, Zonia Petriw, Olga Kiriluk, John Mihal, William Mihal, Andrew J. Marks, Joseph Petryk, Philip Smagula and Volodymir Datkiw.

(The Leader, Manchester, N. H., October 23, 1933).

—o—

PLAN PROTEST OF UKRAINE PLIGHT AT MEETING HERE.

To protest alleged brutality of the Russian government to the Ukrainians and other nationalities under their rule the Ambridge branch of the O. D. W. U. have arranged for a demonstration and mass meeting on Sunday, October 29.

A parade will be starting at 2:30 p. m. covering Merchant street and Duss avenue to the Sokol Slovak hall, Duss avenue and Melrose avenues, where the mass meeting will be held.

The meeting will protest the "deliberate starving of the Ukrainians" and the other terrors of Russia. Speakers will be I. M. Benkert, Ambridge senior high school teacher, and Mathew Chandoha, editor of the Ukrainian National Word.

(The Daily Citizen, Ambridge, Pa., October 26, 1933).

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

87.

Пливучи за вючоюся рікою, Тарзан нарешті приплив до Темного Міста. Мосар уже був там скорше перед Тарзаном. Він ледви що ввійшов у палату, коли перед нього приведено задиханого жовніра. „Дорульото прийшов до Тулюра, щоби побачити тебе", сказав жовнір. „Син божий!" — крикнув Мосар. „Це якраз він казав переказати", сказав жовнір. „Справді він мусить ним бути, бо ніяка людина не важилась у той спосіб увійти до чужого міста".

Через двері ввійшов Тарзан Страшний. Сама відвага його входу мала глибокий вплив на жовнірів і їх ватажка. „Сково!" — крикнув Тарзан". Де вона?" „Її тут нема", сказав Мосар, вючися на викований скалі, що служила йому за престол. „Не бреши!" — загремів Тарзан. „Обшукай усе місто, як тобі схочеться. „Ти її не знайдеш". „Ти забрав її з палати Алюра. Як її тут нема, то де ж вона?" — Тарзан спитав.

„Як ти справді син божий", — крикнув застрашений Мосар, „то знаєш, що я говорю правду". Потім Мосар розповів, як він викрав Джейну. „Я це зробив тому, щоби вратувати її від Людона, високого жерця. Але вона втекла від мене в ночі, десь між цим містом і Алюром. Я власне щойно вислав три лодки, добре обсаджені людьми, щоби її шукали". Щось у тоні ватажка переконувало Тарзана, що він говорить правду, та що він самий знову тратив дорогий час на пусте й дурне.

Опісля Мосар, вдаючи, що хоче пошанувати Дорульота, просив Тарзана стати його гостем на ніч. Тарзан, припускаючи, що це йому може дати нагоду віднайти ту, якої він шукав, у Темному Місті, або попасти на когось, хто знав би про неї, згодився. Тимчасом Мосар радився зі своїми жерцями, якби то найкраще зглядити зі світа Тарзана. „Ти не потребуєш боятися його, Мосаре", радив найстарший жрець. Ми маємо вістки від Людона, найстаршого жерця в Алюрі, що це тільки обманець, дивна креатура з іншого краю".